

Combaterea evaziunii fiscale în contextul modificărilor legislative sistematice

Evaziunea fiscală este o bine cunoscută și răspândită problemă la nivel global, prezenta deopotrivă în state considerate dezvoltate din punct de vedere economic cât și în statele care se afla încă în procesul de evoluție din perspectiva economică. Magnitudinea acestui fenomen poate fi observată într-un studiu publicat de Tax Justice Network¹ în anul 2020, potrivit căruia, la nivel mondial, statele pierd aproximativ 427 de miliarde de dolari anual din cauza evaziunii fiscale. România își găsește cu ușurință loc în această plajă, rapoartele emise de Institutul Internațional² arătând că fenomenul evaziunii fiscale în țara noastră este o problemă curentă și extrem de greu de ținut sub control.

Pentru stoparea acestei hemoragii fiscale, la nivel internațional au fost adoptate diferite măsuri de combatere a fenomenului infracțional, uneori prin înăsprirea³ sancțiunilor penale, altele prin punerea accentului pe componenta materială, respectiv de recuperare a prejudiciului cauzat prin evaziune.

Așa cum arătam într-un articol recent, România s-a alăturat și ea acestei ultime paradigme, odată cu promulgarea de către Președintele României a Legii nr. 55/2021, prin care dimensiunile represive în lupta împotriva evaziunii fiscale a fost adăugată și o dimensiune pragmatică, concentrată pe recuperarea prejudiciului. Mai exact, prin Legea nr. 55/2021 s-a stabilit că în situația recuperării integrale a prejudiciului cauzat prin comiterea infracțiunii de evaziune fiscală, majorat cu o cota de 20%, la care se adaugă accesorii aferente, mai înainte de pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive, fapta nu se mai pedepsește.

O fatetă revoluționară a procesului penal avea să se facă astfel cunoscută, odată cu nașterea posibilității ca represiunea penală să fie anulată printr-o conduită fiscală voluntară din partea persoanei cercetate. În ce măsură această schimbare a fost sau nu benefică, se va putea conchide doar după analiză comparativă unui esanșion suficient de procese de acest tip.

O NOUA MODIFICARE LEGISLATIVĂ

Măsurile adoptate prin Legea nr. 55/2021 nu au rezistat nici măcar un an, ele făcând obiectul unor noi modificări prin Ordonanța de urgență nr. 130/2021, fără prea mari dezbateri publice, dintre care cea mai importantă modificare a vizat art. 10 alin. 11 (introdus anterior prin Legea nr. 55/2021) în sensul introducerii unei limite maxime a prejudiciului în raport de care poate opera cauza de nepedepsire prevăzută de textul menționat, respectiv 100.000 de euro.

Prin aceasta modificare, legiuitorul pare sa fi revenit partial asupra viziunii anterioare, recuperarea prejudiciilor rezultate din activitatea de evaziune fiscala ramanand prioritara doar daca acestea nu depasesc suma de 100.000 euro, ceea ce va determina si limitarea perspectivei de colectare imbunatatita introdusa de Legea nr. 55/2021.

Referitor la implicatiile practice ale modificarilor aduse de OUG nr. 130/2021, este evident ca o mare parte a faptelor de evaziune fiscala savarsite ulterior ordonantei amintite mai sus nu vor mai putea intra sub incidenta cauzei de nepedepsire, respectiv cele cu prejudicii mai mari de 100.000 euro. Toate acestea deoarece specificul evaziunii fiscale este acela al unor activitati ce se pot intinde in timp de regula pe o perioada considerabila, ducand astfel de cele mai multe ori la prejudicii mari, prin comparatie cu alte infractiuni.

Asadar, ultima modificare pare a reprezenta „un pas inapoi”, luand in considerare faptul ca o mare parte din prejudiciul total pe care statul roman il sufera de pe urma acestui tip de infractiune provine din cazurile de evaziune fiscala realizate „la scara larga”, in care pragul de 100.000 de euro este depasit cu usurinta.

Din aceste motive este probabil sa asistam la o reducere semnificativa a incidentei practice in ceea ce priveste cauza de nepedepsire prevazuta de art. 10 alin. 11, fiind destul de probabil ca modificarile operate sa ridice din nou marea problema a recuperarii insuficiente a sumelor reprezentand deficitul creat bugetului de stat.

In acest context, ramane de vazut care vor fi efectele pe termen lung ale modificarii intervenite prin OUG nr. 130/2021, daca nu cumva vor mai fi adoptate si alte masuri care sa exprime schimbari ale viziunii legiuitorului roman. Similar, odata cu trecerea timpului si punerea in aplicare a noilor modificari se va putea observa daca limitarile aduse cauzei de nepedepsire isi vor atinge obiectivul sau dimpotriva vor produce mai efecte negative decat pozitive.

IMPLICATIILE PRIVIND LEGEA PENALA MAI FAVORABILA

Desi Legea nr. 241/2005, in forma sa anterioara (respectiv de la modificarea adusa prin Legea nr. 55/2021 si pana la adoptarea OUG nr. 130/2021), a fost in vigoare pentru o perioada relativ scurta de timp (e.g. 9 luni), totusi efectele pe care aceasta le produce sunt mult mai vaste, din perspectiva legii penale mai favorabile.

Astfel, conform art. 5 C. Pen., chiar daca a avut o existenta foarte scurta, formula de incriminare prevazuta de Legea nr. 55/2021 va fi susceptibila de a fi aplicata in toate cauzele in care faptele de evaziune fiscala au fost savarsite anterior momentului la care a fost adoptata OUG nr. 130/2021 si care nu erau deja solutionate printr-o hotarare definitiva la momentul introducerii cauzei de nepedepsire prin Legea nr. 55/2021.

Asadar, sub rezerva indeplinirii conditiei privind acoperirea prejudiciului si a sporului de 20%, precum si a accesoriilor prevazute de lege, toate persoanele anchetate intr-o cauza de evaziune fiscala vor putea beneficia de efectul cauzei de nepedepsire, chiar si in situatia in care faptele au fost comise anterior adoptarii Legii nr. 55/2021, chiar daca judecata cauzei se extinde si dupa acest moment.

INFLUENTELE MEDIATIZARII IN PROCESUL LEGISLATIV

Sub acest aspect, se impune sa amintim faptul ca la momentul publicarii proiectului privind Legea nr. 55/2021, acesta a acaparat atentia mass-media, facand obiectul unor dezbateri extrem de ample asupra scopului urmarit prin modificarile aduse. La polul opus, OUG nr. 130/2021 a fost adoptata fara o expunere semnificativa, fiind departe de mediatizarea pe care modificarea precedenta reusise sa o obtina. Cel mai important lucru, insa, este ca nimic din ce a presupus procesul de adoptare a OUG nr. 130/2021 nu a relevat care au fost motivele care au determinat modificarea legii evaziunii fiscale.

La nivel de mediatizare, diferenta dintre cele doua acte normative este neta si ea poate fi pusa pe seama rezonantei

publice a curentului de opinie care exprima o reticenta sporita cu privire la introducerea (oricarei) cauze (i) de nepedepsire, aceasta masura fiind de multe ori descrisa public ca o "portita de scapare" pentru persoanele care savarsesc asemenea infractiuni, consideram totusi ca este oportun ca toate actele normative si proiectele de lege sa se bucure de o expunere media corespunzatoare, scopul primordial fiind acela de a le aduce la cunostinta publicului larg pentru a exista o dezbatere publica reala pe marginea acestora.

IN LOC DE CONCLUZII

In contextul celor prezentate anterior, se poate observa ca reglementarea infractiunii de evaziune fiscala este intr-o continua schimbare, poate chiar imbunatatire, sub influenta viziunilor aparute la nivel international, pe care le-am aratat mai sus.

Cert este ca, indiferent de solutia pentru care se opteaza, este vital ca la momentul adoptarii unor modificari, procesul legislativ sa fie unul complex si echidistant, care sa analizeze toate implicatiile practice ale viitorului act normativ, punand in balanta avantajele si dezavantajele fiecarei optiuni.

---

1. Tax Justice Network, *The State of Tax Justice 2020, Tax Justice in the time of COVID-19*, Noiembrie 2020.

2. Leandro Medina, Friedrich Schneider, *Shadow Economies Around the World: What Did We Learn Over the Last 20 Years?*, IMF Working Paper 2018, pag. 18.

3. Printr-o modificare adusa la 01.02.2014 Legii evaziunii fiscale nr. 241/2005.